

SUMARUL:

Noi	<i>Nic. Otavă.</i>	Cugetări, de Carmen Sylva.
Carmen Sylva	<i>Oct. C. Tăslăuanu.</i>	Cărți și reviste.
Din Poveștile Peleşului	<i>Simin.</i>	Cronică.
Peatra arsă	<i>Carmen Sylva.</i>	Poșta redacției.
În luncă de Carmen Sylva (traducere)	<i>Horia P.-Petrescu.</i>	Ilustrații. Portretul M. Sale Reginei Elisabeta lucrat de <i>V. Simonescu.</i>
Foi răzlețe (Sinaia)	<i>N. Jorga.</i>	Principesa Elisabeta de Wied în vîrstă de 19 ani.
Copilul meu (poesie)	<i>Octavian Goga.</i>	Carmen Sylva în port românesc.
Moara (poesie de Carmen Sylva)	<i>Oct. Goga.</i>	Castelul Peleş.

ABONAMENT:

Abonamentul se plătește înainte! Pe un an : 12 cor. ; pe $\frac{1}{2}$ an : 6 cor. Pentru învățători, preoți săraci și studenți : numai pe un an : 7 cor. În România : un an : 16 lei ; $\frac{1}{2}$ an : 8 lei. Pentru preoți, învățători și studenții din România, numai pe un an 12 lei. Un număr 50 bani, în România: 65 bani.

On. cetitori, cari vor binevoi a primi și acest număr 2 al „Luceafărului“, sînt avisați, că vor fi trecuți în registrul abonaților și obligați a ne achita în cursul lunei Februarie abonamentul pe $\frac{1}{2}$ an sau 1 an. Rugăm respectuos și pe vechii abonați a-și renoi în cursul acestei luni abonamentul. Alt-fel vom fi siliți a le sista trimiterea revistei.

On. abonați sînt rugați a ne comunica adresa exactă și completă pe verso cuponului dela mandatul poștal, împreună cu numărul de expediție de pe adresă.

On. restanțieri pe anul 1902 și 1903 sînt rugați a ne trimite abonamentul.

Autorii, cari voesc să li se anunțe apariția publicațiunilor, sînt rugați a ne trimite cîte-un exemplar. Rugăm în deosebi pe autorii din România.

Noi.

La noi sînt codrii verzi de brad

Și cîmpuri de mătasă;

La noi altăia fluturi sînt

Și altă jale 'n casă.

Priveghitori din alte țări

Vin doina să ne-asculte;

La noi sînt cîntece și flori

Și lacrimi multe, multe...

Pe boltă sus e mai aprins,

La noi, bătrînul soare,

De cînd pe platurile noastre

Nu pentru noi răsare...

La noi de jale povestesc

A codrilor desigur

Și jale duce Murășul

Și duc tustrele Crișuri.

La noi nevestele plîngînd

Sporesc pe fus futurul,

Și îmbrășiindu-și jalea plîng:

Și tata și feciorul.

Subt cerul nostru 'nduloșat

E mai domoală hora,

Dăci cîntecele noastre plîng —

Și ochii tuturor.

Și fluturii sînt mai sfioși,

Cînd sboară 'n zări albastre,

Dăci roua de petrandafir —

E lacrimile noastre.

Dar' codrii, ce 'nfrății cu noi

Își înfioară sînul,

Spun că din lacrimi e 'mpletit

Și Oltul nosi' bătrînul...

Avem un vis neîmplinit,

Copil al suferinții, —

De jalea lui ne-au răposat

Și moșii și părinții...

— Din vreme bătrîne, de demult,

Gemînd de grele patimi:

Deșertăciunea unui vis,

Noi o stropim cu lacrimi...

Nic. Oțarș.

CARMEN SYLVA.

M. Sa Elisabeta, Regina Romîniei, a împlinit la 29 Decembre 1903 (noii) vîrsta de 60 ani. De acest moment, important pentru orî-ce om care n'a orbecat în neştire prin viaţă, şi-a adus aminte aproape întreaga lume civilizată. Presa cotidiană şi periodică a popoarelor luminate a sărbătorit cu multă reverinţă, prin articole ocazionale pline de căldură şi sinceritate, ziua aniversară, vestitoare de bucle arginţii, a M. Sale. Chiar şi presa ungară n'a scăpat din vedere acest prilej de sărbătoare a Regatului de peste munţii noştri.

Cu atît mai mult se cade ca noi, cei de-un sînge cu supuşii Augustei Doamne, să prăznuim cu bucurie şi cu cinste deplină pe Regina-poetă, care cu farmecul lirei duioase şi cu drăgălaşele poveşti ale sfîtosului Peleş ne-a încîntat şi în-seninat atîtea clipe din tinereţe.

O facem aceasta, fiind-că orî-ce neam cu-minte e dator, mai ales din respect faţă de sine însuşi, a cinsti cu pietate zilele de cari se leagă memoria oamenilor lui mari şi se cade a se închina cu veneraţiune nefăţărită conducătorilor de destine veniţi, din vrerea sorţii, de pe pămînt străin, cu gîndul de a-şi împleti cu devotament viaţa de norocul şi vrednicia poporului ce i-a chemat să-l stăpînească.

Noi, cei ursiţi a ne tînji sub ocrotirea stăpînirilor de altă lege, cu drag şi cu gînduri ce bat la porţile unor ideale mai largi, aducem prinosul admiraţiunii noastre Cîntăreţei Carmen Sylva, distinsei literate sărbătorită şi iubită de toată lumea.

Nimeni nu ne va lua în nume de rău--nici chiar cei de altă lege — dacă obolul veneraţiunii noastre îl întrupăm în forma unui număr al «Luceafărului».

Dăm şi noi din avutul nostru ceea-ce ni-e dat dela D-zeu să putem. Fie-care din cei grupaţi mai intim în jurul acestei reviste s'a nizuît s'aducă pe pristolul acestui număr *Carmen Sylva* darurile pe cari le-a crezut mai plăcute sărbătoritei şi iubitului public cetitor.

În cele următoare vom încerca, amăsurat modestelor noastre puteri, a povesti cîte-va mo-

mente din viaţa M. Sale Reginei, pe care le-am crezut mai potrivite pentru priceperea celor mulţi, cari sînt învăţaţi — pentru noi e bine aşa — a-şiridica cu cucernicieşi cutremur lumina ochilor spre splendoarea curată a coroanelor crăeşti.

* * *

Elisabeta, principesă de Wied, principesă de Hohenzollern şi din 1881 Regina Romîniei, s'a născut în Castelul din Neuwied la 29 Decembre 1843, cînd

«Die Glocken klangen und bängen
Den Mittag ein»,

cum spune Ea singură într'o poesie.

E copilul cel dintîi al principelui Herman şi al principesei Maria de Wied, născută principesă de Nassau. Familia principilor de Wied e una din cele mai vechi în Germania, ai cărei ascendenţi se coboară pînă prin secolul al XII-lea, odrăslînd în cursul vremii bărbaţi iluştrii, cari au făcut cinste patriei-mume ca prelaţi, soldaţi, literaţi, oameni de ştiinţă şi artişti.

Un bunic al M. Sale Reginei a fost un naturalist pasionat, o bunică poetă şi artistă în pictură.

Tatăl Carmen Sylvei era pricepător destoinic în ale filosofiei şi iscusit minuiitor al penelului.

Aşa că multe din calităţile Augustei poete se explică, în parte, şi prin cunoscuta lege a eredităţii.

Castelul Neuwied e situat pe ţarmul fermecătorului Rhin, împrejmuît de unul din cele mai pitoreşti ţinuturi ale Germaniei. Aici şi în Castelul de vînătoare Monrepos, pe care Carmen Sylva l-a eternizat în volumul de poezii «Mein Ruh», a crescut mica principesă. În mijlocul naturii cu aer liber, printre florile sălbatice din poenile pădurilor, sub frunzoşii copaci legănaţi de cîntecul paserilor, ascultînd murmurul răspicat al izvoarelor de munte, alintată de poveştile ce le repetă copiilor bătrînul Rhin cu Nereide ispititoare, şi-a trăit primii ani din copilărie Doamna de mai tîrziu a Romînilor.

Atmosfera severă şi obiceiurile patriarhale ce stăpînesc, prin tradiţiune, viaţa monotonă în familiile princiare, nu se potriveau cu firea im-

pulsivă, neastîmpărată și contradictorie a frumoasei copile cu ochi albaștrii, care s'amesteca cu drag în jocurile nevinovate ale tovarășelor ei din sat — păcat, care n'a rămas nepedepsit — și rătăcea voioasă prin pădurea din dosul Castelului Neuwied și prin codrii din Monrepos, însoțită de fidelul ei Mentor.

La vârsta de 7 ani ceriul senin al Carmen Sylvei se înoră de griji și dureri familiare. În 1850 se născu al doilea frate Otto, care veni în lume cu defecte organice.

Din cauza curei tînărului principe familia se mută în Bonn. Aici se întîlni M. Sa Regina pentru întîia oară cu Romîni, cu frații Sturza, cari împreună cu alți oaspeți aleși cercetau casa «Vinea Domini» unde locuia familia de Wied.

Tot aici fu mica principesă legănată pe genunchii moșneagului Ernst Moritz Arndt, care-î declama cu căldură poeziile lui patriotice.

Mai tîrziu din cauza mamei bolnave de nevralgie s'au dus la Paris, unde principesa Elisabeta urmă, împreună cu alți copii, cursurile celebrului Abbé Gaultier.

În Iunie 1854, mama pe deplin vindecată, iar tînărul Otto mai întrămat, s'au înapoiat la Neuwied.

În atmosfera aceasta sațiată de boale și suferinți își petrecu tinerețea principesa de Wied, care se obișnuia din vreme și cu mult eroism de caritate a veghia la capetele bolnavilor și-a se familiariza în resignațiune cu lumea durerilor.

Aplicațiunile sufletului Ei tînăr însă, împodobit de-o fantasmă îndrăzneată și de predispozițiuni deosebite pentru artă, n'au putut fi stînjinite și înădușite nici de roșul nenorocirilor, nici de voia părinților. Ea și-a urmat calea ce i-a fost scrisă, deși nu lipsită de influința mediului nefavorabil în care a crescut.

Educația M. Sa și-a făcut-o în casa părintească, avînd de instructori femeii și bărbați cuminți. Cunoștințele și le-a îmbogățit prin dese călătorii în Anglia, Franța, Elveția, Italia, Rusia și Suedia. A petrecut timp mai îndelungat la curtea din Berlin — unde s'a întîlnit pentru prima oară cu tînărul principe Carol de Hohenzollern. Se povestește că alergînd odată, după obiceiul Ei, pe scări la vale, era să se prăbușească dacă n'ar fi cuprins-o în brațe principele — la curtea din S. Petersburg și Stockholm.

În 1862 muri fratele ei Otto, iar doi ani mai tîrziu tatăl ei iubit, principele Herman.

Această parte din viața M. Sale Regina e hotărîtoare pentru viața ei de mai tîrziu.

Singură zice în «Cea mai frumoasă zi a anului» publicată în numărul de Crăciun al ziarului francez *Figaro*: «Dacă aş fi avut timp să scriu această biografie (a Ei) aş fi vorbit mai ales de copilăria mea; căci apucăturile dela începutul vieții noastre pe acest pămînt esplică tot-deauna viața noastră ulterioară și cred că omul nu se schimbă nici-odată».

* * *

Anul 1869 împlini visul unei femei și idealul unui neam.

Norocul, întovărășit de voinică de nuntă, bătu la poarta castelului din Neuwied, care de multă vreme n'avuse parte de zile vesele.

Principesei Elisabeta i sosi un mire mîndru și voinic, venit din țările albastre ale răsăritului, și toamna, cînd copacii, prietini ai Ei, își scuturau verdețea ofilită, — la 15 Noembrie — se porni alaiul de nuntă, care însenină cu făclii de fericire și voie bună tot cuprinsul țînutului, îndrăgît de stăpîna lui, ce acum pleca departe — departe. Feciori de împărați, crai mulți din multe părți, crăese mari, și oameni din neam ales au fost părtași, ba cu graful ba cu slova, la bucuria însurășilor, urîndu-le: zile bune și roditoare în vlăstare.

La 15 Noembrie plecară, după grelele clipe ale despărțirii udate de lacrimi, spre țara Domnitorului Carol, pe care Principesa Elisabeta n'o cunoștea, numai din auzite.

În Viena fură întîmpinați cu multă dragoste de curtea împărătească.

De aici pe vaporul «Francisc-Iosif» au plecat, însoțiți de murmurul lin și maestos al apei, pe Dunăre la vale.

Ajunși la Porțile-de-fier, străjile ce păzesc cu credință și cu severitate pleșuvă hotarul țării lui Mircea cel bătrîn, apa se sbuciumă strîmtorată de pumnii colțuroși ai pietrii, vaporul se furișează domol printre năpraznicile stînci, iar Doamna cu gînd străin clipește nedumerită din genele-î frumoase . . . roindu-î în minte tăinele Rhinului rămas acasă.

De-odată orizontul e mai larg, ceriul ma

albastru, fața apei mai lucie, haïna pămîntului mai verde, și ochii Domnitorului mai senini, mai veseli. Țara și-a văzut Stăpînul și Stăpînul Țara.

În Turnu Severin, orașul bogat în măriri străbune, unde înainte cu 3 ani Principele Carol călcă pentru întîia oară pe pămîntul Romîniei, se coborî și acum, pentru un ceas două, cu tînăra lui soție.

Venise în calea tînerei părechî stăpînitoare puhoi de lume romînească, coborîtă de prin curmăturile dealurilor, sosită de pe întinsul cîmpiilor, ca'n bubuit de tunuri, în ploaie de flori, în chiote de bucurie și'n vesele urări de bună sosire, să se 'nchine frumoasei Domnițe.

Carmen Sylva aici avu pentru prima oară prilejul să-și desfăteze ochii în pitoreștile costume a femeilor oacheșe din țară, pe care mai tirziu le-a introdus chîiar și în saloanele Curții regale. Aici la prima întîlnire cu supușii Ei blînzi și «melancolici», i s'a dat să vadă puterea de însuflețire și admirație sinceră a neamului romînesc, de a cărui primire poetică și sgomotoasă a rămas încîntată.

De aici părechea princiară și-a continuat călătoria pe Dunăre pînă la Giurgiu. Aici Domnitorul Carol i pregăti o neașteptată surpriză principesei. Calea dela port pînă la gară au făcut-o în «poșta romînă», trasă de opt cai buestrii, împodobiiți cu flori și călăriii de voînici chipeși, în costum național, cari sburau cu rădvanul transformat într'un paradis călător. Zîna de pe malurile Rinului zîmbea grațios de după flori și era fericită. I se părea că a ajuns pe tărîmul unei țări din povești, unde sub cerul limpede totul e senin și mîndru, însăși viața e numai poezie.

În București, părechea regală în mijlocul aclamațiunilor urcă pe dealul Metropoliei ca, după obiceiul străbun al țării, să fie binecuvîntați de Metropolitul țării. În aceeași zi se cununară 50 de părechî tinere, din deosebitele județe; un simbol frumos, prin care fericirea țării se încopcie de cea a casei domnitoare.

Pe cînd clopotele sunau pentru a vesti tuturora sosirea Doamnei, iar prin aer răsuna entusiastele salutări a poporului, îmbrăcat în haïne de sărbătoare, părechea princiară întră în modestul palat, o casă fără turnuri și podoabe multe.

Bătrînele de la țară își făceau semnul crucii petrecîndu-o cu ochii și murmurînd: «D-zeu să binecuvinteze sufletul, inima și sînul Vodulesei, că e tînără și frumoasă și n'are de ce să fie rea.»

O deputațiune de dame din capitală se grăbi a duce Principesei, în semn de amintire a acelei zile frumoase, o Diademă scumpă.

O primire mai splendidă și mai poetică nici în povești nu-ți poți socoti.

Ast-fel se sfîrșiră zilele de nuntă a Carmen Sylvei, prin cari unei femei dornice de muncă i se deschise un larg teren de activitate, iar țara Romînească își văzu împlinită ultima dorință a Divanurilor Ad-hoc, zămislită înainte cu două-zeci de ani, în mijlocul unei însuflețiri tot așa de mare.

* * *

Situațiunea critică și tulburată din lăuntru, de care avură parte Principatele-Unite între anii 1870—73, învăță de timpuriu pe tînăra Doamnă la abnegațiunea și răbdarea cerută dela cei ce croesc drumuri nouă în viața unui popor redeșteptat dintr'o lungă letargie. Zilele aceste înorate îmbrăcară o haïna de sărbătoare, cînd în 8 Septembrie 1870 se născu «mica zînă», Princepsa Maria de Romînia. Această ființă adorată, care avu o viață atît de scurtă, aduse Carmen Sylvei, bucuriile de mamă cîntate cu atîta gingășie în mai multe poesii ale ei.

Ihr Menschen! Ich bin Mutter!
Ihr Lüfte, weht's hinaus!
Mein Kindchen sagte: «Mutter!»
Ihr Vögel, plaudert's aus!

Ich bin ganz toll und thöricht
Heut' vor Glückseligkeit,
Das Herz hüpf't in den Mund nur
Und lacht die ganze Zeit!

Cît timp trăi mica pîncipesă traïul reginei fu o serie de clipe fericite. În jurul Ei era un sobor întreg de mici ingerași, adunați de vesele mamă, cu cari se juca cît ținea ziuica. Dar mina nemiloasei sorți i-o răpi și îmbrăcă în doliu lung, fără de sfîrșit, familia princiară. Cu mult mai tirziu cîntă Dînsa aceasta pîrderere în versurile:

«Und es erwacht der Groll,
Dass ich der Erde fluchen muss,
Die dich mir raubte.
Da, siehe, öffnet sich die Erde

Und zeigt in ihrem Schosse mir den Schatz
 All ihrer Lieder.
 Ich weiss nicht mehr, dass ich verlassen bin,
 Ich hab' das Schweigen auch vergessen,
 Das mich umlagerte.
 Der Erdenschoss tat weit sich auf,
 Und aus dem Staube meines Kindes
 Erblühen mir die Lieder
 Von seiner lieben Erde.»

Ast-fel își cîntă mama disperată pierderea
 fără mîngăere a iu vitei copilașe. Nu mult după
 aceia în 1875, Carmen Sylva scrie prima po-
 vestire în prosă, cuprinsă în așa numitele

«Märchen Kreis», cunoscuta «Das Leiden» =
 Suferința.

Cu cer plumburiu se apropie anul 1877 în
 care vitejii și războinicii urmași ai strămoșilor
 iubitori de datini și moșie aveau să dovedească
 prin botez de sînge virtutea străbună dăinui-
 toare încă și să-și croiască cu ascuțișul baio-
 netelor regatul cu coroană de oțel.

Poate nu există un moment mai înălțător de
 inimă, mai trainic ca garanție a viitorului nostru
 îndoelnic de popor cu viitor de aur, decît acele
 zile de eroism vînjos și îndărătnic al flăcăilor
 dela Plevna.

Principesa de Wied în vîrstă de 19 ani.

Și în timpul cît ținu războiul geniala scriitoare și nefericita mamă avu prilej să-și reverse din prisos harul sentimentelor Ei de caritate, îngrijind Ea singură pe răniți, scriind pe genunchi scrisori de mîngăere mamelor, cari așteptau vești dela feciorul plecat în țări străine, ca să-și măsoare puterea cu turcul hain și păgîn.

Nici o femele n'a meritat mai pe drept, ca Carmen Sylva, numele de «Mama patriei.» Ea prin stăruința Ei neobosită și prin sacrificiile aduse hodinei cu un devotament de admirat, și-a asigurat în istoria independenței Romînilor din Regat un loc, relativ, tot așa de strălucitor ca și Carol I, sărbătoritul Căpitan al sdrobitoarei armate romîne.

Un moment sărbătorec și admirabil, care a mai înseninat inima nefericitei mame fără nădejde a fost actul încoronării de Regină întîmplat la 1881, ziua memorabilă de 10 Maiu.

Cine a asistat vre-odată la ast-fel de sărbări isvorite din entusiasmul curat și demn al unui popor care și-a văzut realizat idealul mai apropiat, după atîtea vînzoliri rușinoase de veacuri, poate numai înțelege și blimitatea sguuitoare a astor-fel de momente.

Trăsura regală, în care zîmbea Regina, numai poveștile se încumetă a o descrie. Numai flori și poezie. Părea o zîă care fermeca lumea și instruna lirele măiestre.

Ceriu albastru, soarele îmbrăcat în haîna strălucitoare a Orientului se făcu părtaş al poporului entusiasmă care așeză întîia coroană, bătută din gurile tunurilor dela Plevna, pe capul mîndru și sever al lui Carol I, Regele Romîniei independente.

* * *

Tîlcuirea poeticului pseudonim, care i-a săpat nemurirea, cu litere gotice, în Panteonul literaturii, e cuprinsă în versul mult citat din fruntea volumului «Mein Ruh» :

«Carmen heisst: Lied, und Sylva heisst: Wald,
Von selbst gesungen das Waldlied schallt.
Und wenn ich im Wald nicht geboren wär',
So säng ich die Lieder schon längst nicht mehr.
Den Vöglein hab' ich sie abgelauscht,
Der Wald hat alles mir zugerauscht,
Vom Herzen that ich den Schlag dazu,
Mich singen der Wald und das Lied zur Ruh'».

Carmen Sylva își începu activitatea literară încă de tînră copilă, cînd își umplea ziarul Ei cu poezii inspirate de împrejurimile pitorești din Neuwied și Monrepos.

Primele lucrări sub acest pseudonim au apărut în 1880 anume : *Sapho* și *Hammerstein*, poeme, iar în 1881 *Stürme*, tot atunci *Rumänische Dichtungen*.

Carmen Sylva, una din talentele cele mai de forță, n'avu nici-odată vanitate a de-a trece ca poetă. Ea însuși ne spune :

Ich singe wie der Vogel singt,
Der in den Zweigen wohnt . . .

iar într'alt loc : «die Leuten könnten glauben, ich bilde mir ein, ein Dichter zu sein, und das bin ich doch gar nicht».*

Cu toate acestea Carmen Sylva a reușit, mai cu seamă prin poeziile Ei lirice, să-și asigure un nume în literatura germană.

Regina-poetă a încercat așa zicînd aproape toate genurile literare și încă cu succes ; a scris poezii, povești, romane, nuvele, biografii, tragedii, drame, comedii, intrînd și în domeniul metafisicii și al psihologiei.

Pentru noi Romîni mai prețioase sînt Poveștile Peleşului, tot atîtea cap de opere pe cari numai o fantasm bogată și un suflet gingaș de femee ni le-a putut da în toată drăgălășia lor.

Ca răspînditoare a literaturii romînești încă a făcut servicii mari neamului nostru, traducînd o parte din poeziile noastre poporane și cele mai alese creațiuni ale poezilor noștri.

Operile M. Sale Reginei sînt foarte multe și scopul articolului de față nu poate fi analiza detaiată a lor.

Notele caracteristice, care se desprind din activitatea Ei literară le putem, însă, resuma pe scurt în o seamă de cuvinte vremelnice : În sufletul Ei înzestrat cu o puternică rezonanță sentimentală tremură echourile plîngătoare ale visătoarei Sapho. O fire plîpîndă de femee melancolică, care te fură cu gingășia necăutată, intrupată în versuri. Un puternic și moștenit patriotism cald înviorează poeziile dedicate patriei-mame. O cultivatoare entusiastă a tot ce emană din atmosfera sănătoasă a poporului dela țară.

* Cf. M. Kremnitz, Carmen Sylva, Eine Biographie, pag. 123.

«Ca multe altele, cari au suferit ca mine, am încercat să adorm și să farmec durerile mele, descriindu-le; masa mea de scris a fost unul din cele mai sigure refugii ale mele» — explică M. Sa Regina în articolul «cea mai frumoasă zi a anului».

* * *

«Ich! verbirgt eine Welt».

Tocmai de aceia lumea ei cu nenumăratele taîne, cine o poate încă cunoaște? Va veni vremea, când, împlinindu-și rostul pămîntesc, ca un flutur va străbate împărățiile albastre și chipul ei scuturat de firele țărinei se va încadra cu desăvîrșire și cu deplină seninătate în mintea acelora, cari astăzi i se închină Coroanei ce-i împodobește fruntea.

Astăzi «Das weisse Haar, soll mir willkommen

sein». Cu fața încă rumenă, cu zîmbetul ei de bunică desmierdătoare, se bucură în tihnă și cu «seninătate mare» în suflet, de drăgălașii nepoței.

Și așteaptă «cu un farmec nespus» să i se îplinească visul:

«Lasst mich vulkanisch einmal klingen,
Titanisch in die Himmel schwingen
Ein einzig Lied, das allerletzte».*

Oct. C. Tăslăuanu.

* Acelora, cari vreau să cunoască mai de aproape viața M. Sale Carmen Sylva, precum și bibliografia completă a operelor Ei, le recomandăm: Mite Kremnitz, Eine Biographie. Druck u. Verlag von E. Haberland, Leipzig-R. 1903 și Georges Bengesco, Carmen Sylva, Bibliographie et Extraits de ses oeuvres. Paul Lacomblez, Bruxelles 1904 (Prețul 10 Lei), de cari ne-am folosit și noi.

MOARA.

(De CARMEN SYLVA.)

Stă roata morii mută,
Dorm apele bălaie,
Priveghetoarea cîntă
Și țip'o cucuvaie...

Priveghetoarea nopții
Își povestește-amarul...
Cum jos, în vadul morii
S'a prăpădit morarul.

Făcîndu-î semn din apă
lubita și-a văzut,
Și singură s'o lase
Morarul n'a putut...

Iar moara măcinișul
O vreme-a mai urnit...
Pîn' s'a sfărmat și scocul
Și roata s'a oprit.

Țrini și salcîmii
Plecîndu-se spre groapă,
Se leagănă în spuma
Mormîntului de apă.

Și de mormînt se leagă
Și muschiul de pe mal, —
Cad razele de lună
In adormitul val.

Priveghetoarea doarme
Iar cîntu 'ncet se stînge...
Nepricepîndu-și rostul
O cucuvaie plînge.

OCTAVIAN GOGA.

DIN POVEȘTILE PELEȘULUI.

— inedite. —

Iară lui Peleş i place prea mult, ca alții să se minuneze de poveștile lui și nu ține de loc să păstreze тайнеle, ce i s'au încredințat...

Crivățul crede, că a ris de mine, când m'ă luat florile din cale, ca să nu mai am cu cine șăgui. Și crede că m'ă legat brațele și m'ă astupat gura, când m'a ferecat sub ghiață.

El nu știe, că dacă nu mai am cine să mă asculte pe mal, povestesc cu mușchiul de pe pietrele din albia mea, cu mine însumi.

El nu știe, că viața sub gheață e mai frumoasă și mai veselă, decît glumele cu florile, cu frunzele și cu vîntul.

El nu știe, că zînelor, cari stau ascunse pe timpul verii în adîncul Buceciului, iarna se strecoară sub ghiață pînă aproape de oameni și stau de povești cu mine și-mi mîngăie părul cel creț. Se așează unde e ghiața mai subțire și mai străvezie și ascultă cu urechia lipită, când aud vr'un sgomot, iar când văd trecînd pe cine-va în apropiere, ele privesc prin ghiață ca prin geam la dînsul, și șopotesc și rîd de nedumerirea bietului om, care nu aude destul de deslușit risul și crede, că numai eu îmi resfaț undele sub podul de ghiață.

Dacă ei ar asculta mai înadins, ar auzi deslușit risul și cîntările zînelor. Cite unul chiar se oprește pe o clipă, așurit, privește țintă la ghiață, dar oamenii sînt timpiți, ei nu știu să asculte, și mai ales, nu știu să priceapă graiul zînelor.

Și uricioșii ăia de munți, cari îmi poartă vorbe pentru dragostea ce Valea Rea o are pentru mine, n'ar mai spune că sînt «babă bătrînă», pentru că îmi plac poveștile, dacă ar cunoaște zînelor și ar auzi vre-o dată poveștile lor.

Ele îmi zic: «Peleş dragă, ian astîmpără-te acum, că destul te-ai sburdălnicit cît a fost drăguța de vreme călduță. Stai binișor, ghiața e leagăn pentru tine, ca să te odihnești de alergătura cea fără minte. Șezi binișor și ascultă la poveștile noastre. La primăvară, când o să dai cu ochiul de viorelele drăgălașe, să le ști ținea și tu de vorbă, nu să le spuî tot aceleași povești, pe cari le cunoaște acum vîntul și brazilii și pădurea întregă».

Și eu îmi astîmpăr undele, mă las domolit în poalele unei zîne și ascult... Tot ascult, pînă dela o vreme nu mai aud nimic... și adorm în brațele ei. Tirziți, mă pomenesc, că zîna mă ia cu vorbe dulci: «Aide, Peleş băiete, nu ți-e rușine să adormi? Tu ești băiatul cel

sburdalnic de astă vară? Scoală binișor și pleacă».

Și eu abia mă îndur să pornesc și merg așa de încet și-mi vine să mă opresc iarăș, să mă ascult.

Mai nopțile trecute a fost ce-a fost în adunarea lor din adîncul Buceciului. S'ascundea de mine, de frică să nu spun și altora țaina lor. Și eu mă făceam că dorm, și trăgeam binișor cu urechea.

Vorbiau de sărbătorirea unui poet, care a înțeles poveștile mele și a ascultat cîntecul lor minunat și se sfătuiă ce daruri să-i aducă.

— Să-i dăm o diademă de regină...

— Să-i dăm o copilă frumoasă și dulce ca un îngerăș...

— O cunună de lauri...

— Un popor întreg, care să cadă la picioarele ei...

Și tot spuneau și se gîndiau, ce daruri să-i aducă, pînă ce începu într'un tîrziț crăiasa:

— Muritorul, care a pătruns în țainele noastre nu are nevoie de ast-fel de daruri. Diadema de regină strălucește pe fruntea ei... cununa de lauri... poporul întreg i zace la picioare... și, eu așa îmi aduc aminte, a avut și o copilă, frumoasă și dulce ca un îngerăș...

Și stau toate zînelor posomorite, că nu aflau daruri potrivite, și numai ce dau odată cu ochiul de mine, cum stam ghemuit lingă ușă: «Aide, Peleş băiete, vezi-ți de drum, ce stai și tu să ascuți?»

M'am luat binișor pe potecă la vale și așa mi se bătea inima de bucurie.

Știam de cine e vorbă!

Sînt așa de puțini oameni, care să înțeleagă poveștile mele, încît eu îmi aduc foarte bine aminte de — Ea.

Și așa un dor nebun m'a apucat să o văd, să stau de vorbă cu ea, să-i spun de sfaturile zînelor.

M'am prăbușit viforos din virful cascadei cu huet și m'am isbit cu pieptul în fața gheții... S'a spart... dau năvală înainte, îmi umflu pieptul cu putere și răsbesc să-mi eliberez brațele și ghiața trosnia în calea mea, ferindu-se par-că speriată de opintirea mea îndărătnică.

A, cum trosniau sloii și cum puteam să alerg acum în dragă voie și rîdeam în clocot de unde și brazilii clătinau cetinile podidite de nea: «Aide, Peleş, nu te lăsa!»

A prins de veste însă Crivățul, m'ă răsturnat în drum copaci, ca să mă oprească, și

cînd ostenisem, de abia măi suflam, m'a legat iarăși în cătușe de gheață.

Puțin îmi pasă însă. Am avut destul timp, să spun brazilor cele ce auzisem dela zîne... și ei vor spune vîntului — și va ajunge la urechile Ei.

De primăvară am s'o aștept și s'o întreb și eu ce dar vrea.

Cum pricep eu însă cu mintea mea de copil, cred că nu are nevoie de nici o podoabă, căci în afară de toate cele-lalte, ea are darul de a mă înțelege și de a putea spune și altora poveștile mele, despre cari mititica mea Rea spune, în butul uricioasei de Prahova, că sînt cele măi minunate povești din lume...

Simin.

Carmen Sylva în port național.

PEATRA ARSĂ.

— Din Poveștile Peleşului. —

Mîndră, mult era mîndră frumoasa Păună. Nu în zadar avea ochi așa mari și negri, sprîncenile îmbinate și nas de vultur. Gura nu-î era tocmai mică, dar bine făcută, și de vorbia orî ridea, două șiruri de dinți zăreaî lucind. Ca o coroană își aducea pe frunte coadele ei negre și văzînd-o trecînd sprintenă, voinică și cu capul sus, lumea-î zicea în șagă: *putî de împărat*. Dar nu era așa mîndră, Păunica, să nu întoarcă capul cînd trecea Tănase, și ea-l asculta cînd vorbia cu dînsa la horă. Cînd însă cine-va încerca s'o supere pomenind de dînsul, obrajiî ei se făceau roșii, dar și răspunsul avea tăiș și curma pofta de glumă a îndrăznețului. Tare pizmuiau flăcăii pe Tănase, mai ales cînd aflară că logodna se făcu. Dar iată că veni războiî peste țară. Tănase trebui să plece la oaste și să pogoare la Dunăre. Păuna își înghiți lacrimile înaintea lumei; ea plinse în ascuns, nimeni nu cuteza s'o întrebe.

Cum făcea și cum dregea, în sat ea avea mai întîi știri de la oaste, și cînd începu să se povestească de primele bătălii, ast-fel de ameteî o apucau, încît de multe-orî trebuia să se sprijine de peatra din capul satului, vo'nica Păună. Noaptea nu mai avea somn, și des trebuia să lase luminarea să ardă spre a împrăștia îngrozitoarele vedenii cari-î arătau pe Tănase al ei acoperit de răni, dăndu-și sufletul său mort. Ast-fel, pe o neagră noapte, ședea ea îmbrăcată pe marginea patului, fără să știe că afară se pitula cine-va pe lîngă casă și se uita pe fereastră. Nicî nu știa cît era de frumoasă cu ochi mari, așintiți înaintea ei, cu minile încrucișate pe genunchi. De-odată aude bătînd în fereastră. Cu un țipăt năbușit fata tresare și întoarce capul, scrutînd din ochi întunerecul. I-se pare că vede pe Tănase, și apoi aude chemînd încet: «Păună, dragă Păună, vino te rog pină afară, nu te teme, eu sînt, Tănase!!!»

Mîna Păunei și apucase ivorul ușei; acum e afară și de-odată se simte luată în brațe: Ea respinge brațul care o împresoară și zice:

«Cum, tu? Nu doară cine-va voiește să-și ridă de mine?»

«Iată inelul tău, Păuno, și aici la gît iconița, care mi-ai dat; n'am mai putut suferi, am vrut să văd dacă nu m'ai uitat!»

— «Dar cine ți-a dat drumul dela oaste?»

— «Mie? Nimeni.»

— «Nimeni? Și ești aici? Ce fel, nu mai e războiî?»

— «O da, tot e războiî, dar eu am plecat în ascuns, de focul tău, Păuno!»

— «De focul meu?» Păuna avu un hohot scurt și năbușit. — «Crezi tu că-mi e drag să am de logodnic un fugar de oaste? Piei din ochii mei!»

— «Păuno! Asta-î iubirea ta? La moarte, la pieire mă trimeți?»

— «Pasă unde-î vrea, dar atita-ți spun, nicî-odată nu voi fi nevasta ta; căci să fiu silită a-mi desprețui bărbatul, asta n'o pot suferi!»

— «Iubești pe altul!»

— «Nu, Tănase, pe tine, numai pe tine te iubesc; am petrecut nopti cu gîndul la tine, dar n'ași fi visat nicî-odată că am prins dragoste de un netrebnic fricos!»

Păuna își ascunse fața cu minile, plîngînd.

— «Eu gîndiam că o să mă primești cu bucurie, o să mă ascunzi la tine!»

— «O! rușine, strigă fata, rușine că m'am logodit cu tine; dar ascultă ce-ți spuiî eu acum, că mai curînd or arde Bucegiî, decît eu să-ți fiu ție nevestă.»

— «Și eu, strigă Tănase, și eu îți spun că nu mă vei vedea decît schilod orî mort!»

În acel moment stau față în față amîndoi tinerii cu ochii așa de aprinși de mînie, încît luceau în întuneric. De-odată se răspîndi de-asupra lor o lumină roșie și cînd priviră în sus, le păru că s'a aprins unul din vîrfurile stîncișale ale Bucegilor. Tot mai mare se făcea jeratecul, pină ce se ridică o flacăra roșie din care părea că sar stele. Logodnicii stau înmărmuriți. Ferestrele caselor vecine începură a se deschide, oamenii strigaî unii cătră alții: arde pădurea! ba arde muntele! Ciniî lătrau, cocoșii cîntau. Atunci Păuna apucă pe flăcău de umeri, și respingîndu-l departe de dînsa i strigă: «de-

parte, fugi de aici și te ascunde căci alt-fel mor de rușine!» Închise apoi ușa și stinse lumina. Cu inima, sărindu-î în pept, se uită după Tănase plecând și pitindu-se în umbră după case, ea văzu încă muntele cum licăria, și se întuneca încet, și ea nu dete nici un răspuns când veniră să o cheme să vadă minunea.

Din acea zi toți văzură pe Păuna afară din cale sarbădă, nu mai rîdeau buzele de pe cari sburau așa de lesne glumele și erau tot-deauna gata la răspuns șuguitor și cu tăiș. În tăcere își vedea acum de lucru, se simția însă adesea așa de obosită, încît era silită să se așeze pe marginea fintinei și cu apă să-și răcorească fruntea. Cite-odată-și privea visînd fața în fintină, ori, speriată, se uita în sus la Bucegi. De odată începu a se povesti, că Tănase, ar fi fost în sat; cutare și cutare susținea că l-a văzut la lumina muntelui în flacări, că i-a auzit chiar glasul împreună cu acel al Păunei. Cînd o întreba pe dînsa despre acesta, picături de sudoare i se puneu pe frunte și în jurul buzelor, cari tremurau ușor cînd zicea: «Dar nu era tăcere și întunec la mine cînd ardea muntele?»

Mama Păunei da mereu din cap și zicea că se vad fel de fel de minuni în lumea asta ticăloasă. Sosi atunci știrea, că se dedu o mare și crîncenă bătălie, știre pe care Păuna fu cea din urmă a o afla de astă-dată. Ea se duse curînd acasă, își legă o bocceluță; puse mămăligă și o bucată de dovleac întru'un șervet, și cînd mama sa o întrebă îngrijită unde se duce, i zise numai: «mă întorc curînd, mamă, nu-mi purta grija.»

* * *

Se întindea în murgul sereî cîmpul de bătaie; mi de morți se vedeau risipiți, cai se rostogoleau dîndu-și sufletul, alții, cu capul la pămînt, șchiopau de colo pînă colo. Oastea era tăbărită în jurul unor mari focuri de bivoac, și nimcni nu mai asculta la vaielele cari veniau de pe cîmpul de bătaie. O formă înaltă de femeie se strecura singură printre rîndurile celor cari zăceau, după ce străbătuse tot lagărul, întrebînd de Tănase. Fără sfială se apropia de prieten și de vrăjmaș, dînd să bea la unul ori la altul, și privia bine pe cei morți. Venise pe tot noaptea și luna lumina acum groaznică

cîmpie. Mereu umbla fata de colo pînă colo, îngenunchînd cînd aici, cînd dincolo, sprijinînd de peptul ei capul vre-unuia, care își da sufletul și cătînd, pe trupuri groaznic schilodite, de nu se găsește un inel și o iconiță la git. Numai odată se dete cu desgust înapoi, cînd văzu niște femei, cari despoiau un mort, și auzi trosnind oasele degetelor din cari smulgeau inelele. O luă la fugă, însă se întoarse iarăși înapoi și cu teamă se uită la mort.

Întregul lagăr căzuse în adormire, și Păuna tot rătăcia încă în lumina lunii pe cîmpul de bătaie. Din cînd în cînd ea striga încet: Tănase! Adesea i răspundea un geamăt; dar întristată ea scutură din cap după ce dase să bea suferindului. Începuse să crape de ziuă și lumina lunii se făcuse mai sarbădă, de-odată vede ceva lucind, și cînd se apropie, dă de un mort, aproape desbrăcat, dar care cu mîna, la care se zăra un inel, strînsese așa de tare un lucru ce-î atirna de pept, încît se vedea că fusese peste putință a-î desleșta degetele. Păuna își recunoscu inelul. «Tănase!» și cu acest țipăt ea căzu lingă mort a cărui față, înecată în sînge, abea se putea deosebi. După puține momente Păuna-și veni în simțiri, atunci se puse a spăla fața iubită și o podidi lacrămile cînd văzu că amndoi ochii și nasul primiseră o groaznică tăietură, dar văzu că sîngele începe iarăși să curgă. Acum era sigură că iubitul ei încă nu murise, și se grăbi a-î răcori buzele dîndu-î să bea, și a-î lega rănile cu ștergarul ei. Un lung suspin eși din peptul lui, și cînd auzi că-l strigă pe nume, ridică mină și pipăi fața Păunei. «Păunica mea», zise el cu un glas ce abia se auzea, «lasă-mă să mor aici, sînt orb, de ce mai sînt eu bun pe lume!»

— «Nu, nu, strigă Păuna, ești logodnicul meu iubit» și vrînd D zeu, bărbatul meu, în curînd! Dar tacî acum! tacî!»

Multe și lungi săptămîni trecuseră din acea dimineață, săptămîni, în cari Păuna nu se mișcase zi și noapte de lingă patul lui Tănase, și neobosită-l îngrijise. Într'o zi oamenii din sat văzură venind drumul doi călători: un orb în manta soldățească, cu crucea de onoare pe pept, și o fată, care-î ducea de mîna și cu suris vesel zicea cătră trecători: «Iată-mi logodnicul: Un viteaz, vedeți semnul pe pept!»

— «Și pe obraz!» adăoga Tănase suspinînd. Nicî odată nu fusese nuntă așa de mare. De aproape și de departe se adunase lumea și căia pe Păuna cea frumoasă, care lua pe un orb. Ea însă era veselă și ridea tuturor zicînd: »Sînt mîndră! am un viteaz de bărbat! și slavă

Domnului că sînt voinică și pot să muncesc pentru amîndoi!»

Muntele însă pe care lumea-l văzuse arzînd, se numi Peatra-arsă, căci ciobanii și vînătorii cari urcasere după capre negre că au găsit stînci prefăcute în cărbuni. **Carmen Sylva.**

ÎN LUNCĂ.¹

Idilă romînească de Carmen Sylva.

Dedicată copilului meu suflute c.
George Enescu.

Soare este bălai. Soare are păr ca grîul copt. Soare are păr bogat ca furca plină. Soare are păr ca firele de aur ale miresii. Are ochi ca murele și gene ca părul mătăsos al unei omizi și dinți ca floarea porumbelului. Așa de bucuroasă î-aș atinge odată păru-i moale, bălai, ca al soarelui!

Dar între noi curge un pârîu și nu pot să trec pîn' la el, iar el abea de mă cunoaște. Sînt numai o păstoriță de capre. Eū nu sînt nimica. Eū sînt nimenea. Numele meu nu este cunoscut. Preotul m'a numit Evanghelu. Dar nu mă știe nimenea printre ce flori m'au găsit. Eū sînt Nimenea, iar Soare este argintar și Soare este frumos. Și el poartă o pușcă cînd păzește holdele de grîu și atunci e atît de mîndru. Și cînd se poartă cădelnița prin biserică, Soare gîndește: «Asta eū am făcut-o!» Cum ar și

putea să se uite la mine. Eū sînt numai păzi-oarea de capre. Eū nu sînt nimica. Eū țes și torc, dar n'am căminul și nici vatra mea. Să-raca Evanghelu, n'are nimic pe lumea asta, nicî chiar o capră. Nicî chiar furca plină nu-i a mea. Căci părul caprelor încă înainte de a-l toarce, este al altora. Evanghelu n'are nimic pe lume. Nicî inul, pe care-l țes, căci este al altora, la vatra căroră am voie să staū iarna. Evanghelu n'are nimic pe lume. Numai părul, ăla-i al meu. Dar am păr negru. Cum să-i placă lui Soare părul negru. Păr negru are orîși-cine. De aceea îl acopăr cu cîrpa mea cea galbenă, să nu-l vadă de loc, părul cel urît, negru. Eū am dinți albi, dar dinți albi au și cele-lalte fete toate. Eū am ochi verzi. Dar cele-lalte fete au ochi negri și albastrii și căprii, numai eū am ochi verzi, întocmai ca o foicică de mură în timp de iarnă. Î-am văzut în pârîu; ochii mei, erau acolo, verzi, da, verzi. Și eū am gene așa lungi ca și Soare, gene crețe, dar Stana și Irina, și Luchia și Rada și Chiva, toate au gene lungi și dinți albi și mijloc mlădios și au cămăși de Duminecă cu mult măi frumoase, împodobite cu cusături bogate și lanțuri multe și frumoase aninate de git. Evanghelu n'are nimica. Nicî chiar băiul nu mă-e cusut cu mărgele. Evanghelu n'are nimic pe lumea întregă!

* * *

De n'ar murmura pârîul atît de tare, aș putea auzi fluierul lui Soare mult măi bine. Cîntecul fluierului îl aud bineșor, dacă pârîul nu-i atît de mare și dacă nu murmură atît de sgomotos. Atunci i aud fluierul. El cîntă așa de trist.

¹ Povestea aceasta este adevărată și s'a întîmplat așa, cum este povestită. (Urmează esplicarea cu privire la exprimarea cuvintelor Evanghelu, Soare și luncă, după aceea continuă:)

Tablourile alăturate sînt făcute de marele nostru pictor Grigorescu și le reproducem pentru-ca să dăm cel puțin o idee, ce înfătoșare are un păstor și o fată de Romîn.

Nu sînt ilustrațiuni în adevăratul înțeles al cuvîntului. Am lăsat să le chromolitografieze pentru broșurica aceasta, pentru-că redau portul și dispoziția caracteristică. Grigorescu și-a studiat țara ca nimeni altul și tablourile sale au întreg focul soarelui nostru și întregă melancolia șesurilor noastre întinse și munților noștri gigantiți.

El a pîndit liniștea și ținuta nobilă a acestor copii ai naturii. Ei au aceeași grație și nemișcare ca și păstorii de pe Campagna romană; numai că sînt încă și măi melancolici, de oare-ce poporul romînesc a lîncezit timp îndelungat sub jug străin și se poate întrema numai încet.

Carmen Sylva.

«In der Lunca». Romänische Idylle von Carmen Sylva. Regensburg. W. Wunderlings, Hofbuchhandlung 1904. M. 4-50.

Pentru-ce cîntă trist? Este atît de frumos și are o pușcă și un brîu lat și cuțite în el. Văd cum i strălucesc, și cămașa lui e albă. Adinea-orî era furtună, acum este păriul sălbatic și mare și nu mai pot auzi fluerul. Și atît de dulce se aude cînd păriul murmură încetîșor în arșița soarelui. Eu știu numai să cînt și i cînt ca să mă audă Soare, dar nu știu, dacă mă aude, căci nu-și întoarce capul înspre mine. Poate că și la el murmură păriul prea tare și așa cîntecul nu ajunge pînă la el. Furtuna s'a deslăntuit atît de furioasă astănoapte, a tunat și fulgerat atît de groaznic și căprițele mele s'a adăpostit la mine, pentru-că le era frică.

Mi-am pus sacul peste cap, ca să mă apăr. De-odată și-a scos fluerul de la brîu și a început să cînte din fluer, cît putea de tare. Văzut-a el că ne temem, eu și căprițele?

Lîngă el era un licurici, în iarbă, sub un firicel lat; întreg firicelul era plin de lumină de flacăra micuță și flacăra nici nu se micșora, nici nu slăbea pe lîngă toate fulgerele. Toate stelele și-a stins lumina de frica furtunei celei mari. Dar licuriciul n'avea nici o frică, ci lumina liniștit înainte și Soare cînta mai departe, cît putea, pînă ce tunetul s'a îndepărtat de tot, pînă ce puteai număra două-zeci între fulger și tunet. Licuriciul n'avea frică, căci cînta Soare și eu n'aveam frică, cînta Soare. Asta a fost frumos din partea lui!

Astă-zî a venit un cîne mare și mi-a băgat în spaimă căprițele și voia să le muște și ele fugeau repede și eu nu le puteam apăra. Și de-odată sbură de dincolo de păriu o piatră, care nimeri pe cîne, încît o luă la fugă și chelălăia și cît ce mă uitai împrejur, stetea Soare înaintea mea, în bătaia soarelui și căciula-i de miel era lîngă el, încît păru-i strălucea în soare ca grîul copt și a mai luat o piatră de jos și voia să mă arunce încă odată, dar cînele fugi și sărăcuțele mele capre s'a reîntors și erau iarăși liniștite, sub paza lui. Ce i-aș putea face, se poată vedea, cît de mulțămitoare i s'ntem, căprițele și eu!

Mi-am pus după ureche o floare frumoasă, roșie de mac, ca să înțeleagă, că i-aș mulțămii. Dar era atît de cald, încît macul s'a vestejit curînd și s'a desprins foaie de foaie și a răzut la pămînt, încet, încet, par-că ar sta la îndoială.

Dar soarele a fost prea fierbinte, și mi-a săgetat floarea. Mi-a văzut-o el oare? Nici nu-l pot întreba, căci nu ne cunoaștem. Eu încă nu umblu la horă. Nici nu mă voiu duce la horă. Căci n'am mamă, cu care să mă duc și care m'ar arăta bucuroso feciorilor. Și nici el nu merge nici cînd la horă, căci el este pázitorul hotarului și nu poate să se ducă de lîngă lanurile de grîu. Și ce-aș și căuta la horă, făr' de el. Nu-mi trebuiesc cei-lalți flăcăi. Vrea să văd numai pe Soare. Cei-lalți feciori nu-s de loc frumoși, numai Soare este frumos și bun. Dacă poți să faci lucruri așa de frumoase pentru biserică, trebuie să fi bun de tot. Nu pot merge nici chiar la biserică. M'ar rîde cele-lalte fete, pentru-că-s numai copilă din flori și n'am ce căuta în biserică, nici chiar pe tata și pe mama. I-a fost și lui Soare oare atît de dor după tată și mamă? Căci nici el nu-i are. O știu eu asta. O povesteam iarna trecută, pe după cuptor, cînd eu țeseam. Atunci am auzit cum au spus, că el este copil din flori. Și atunci mi-a tresăltat inima de bucurie. Căci atunci sîntem unul al altuia, dacă el n'are pe nimenea în larga lume!

* * *

Astă-zî era atît de dogorîtor soarele, decî m'am așezat cu furca mea sub pom. Nu voiam să mă așez jos, căci el s'a așezat pe pămînt și așa nu l-aș mai fi putut vedea. Steteam în picioare și torceam, torceam și mă uitam dincolo la el și-l vedeam cum se odihnea pe căldura cea mare și picăturile de sudoare-i steteau de-asupra sprîncenelor și genele i se sbăteau în sus și în jos, ca niște aripî, că-l orbea lumina soarelui. Și veni un fluturaș și-i făcea vînt și i se așeza pe mîna, pe care o ținea întinsă peste cap și el începu să zîmbească nițel privind la frumosul fluturaș. Eu torceam și priveam la fluturaș cum i dă țircoale în joc. Și am prins ură pe fluture. Mai bucuroso i-aș fi făcut eu răcoare cu mîna, cu o foaie lată sau aș fi udat o foaie și i-aș fi pus-o pe cap, să nu-i mai fie atît de cald.

Fluturașul s'a așezat odată pe părul lui, căci credea, că-i grîu, apoi iarăși sbură jur împrejur și ochii-i urmăreau orî-ce mișcare. Soare are ochi foarte frumoși. Și, cînd rîde, are două gropițe pe obrazi și una pe bărbie. Dar el nu

rîde des. Ce-aş putea face, să-l fac să rîdă, ca să i se arate iarăşi groşiţele. — Ieri s'au luat la bătaie două capre, atunci a rîs şi s'a uîtat la ele, cum s'au lovit ele deolaltă cu coarnele şi cum au sărit în sus amîndouă şi apoi iară s'au izbit. A stat mult şi a privit şi i-au răsărit şi gropiţele, şi eu n'am căutat să despart caprele, numai să mai zîmbească el. Şi nici nu-şi fac nici o pagubă caprele din bătaia asta, se pot şi bate odată, nu-î nici un rău. Poate că s'au şi jucat numaî.

Astăzi s'a dus departe de tot în susul pârîului, nici nu ştiu unde. Şi de-odată, iacă, văd cum vine înotînd o plută micuţă, pe care mi-o aduse pârîul pînă la picioarele mele, cînd stăteam la ţarm şi mă spălam şi-mi pieptănam pârul. Şi pe plută stetea un iepuraş şi tremura de frică, căci era legat strîns. Aşa m'am bucurat de asta şi am giugîluit şi sărutat iepuraşul şi m'am jucat cu el şi nu l-am lăsat să fugă, l-am îmblînzit şi acuma rămîne deja lingă mine şi se joacă cu mine şi doarme la mine, în poală, la căldură, plin de dragoste. Şi are nişte ochi mari, mari şi pare încă aşa de prostişor şi-şi mişcă apoi urechile, una înainte şi cea-laltă înapoi. Atît e de caraghios. Mai că n'am mai tors nimica, ci m'am tot jucat cu iepureşul. Atît e de drăgălaş, cînd fuge în ruptul capului şi-şi aruncă codiţa tot în sus!

Î-am adus varză. Am furat-o din grădină, de dimineaţă, înainte de a se crăpa de ziuă, cînd nu m'a văzut nimenea. Î-a plăcut atît de mult.

Cum a putut el să chibzuiască cursul apei atît de bine, ca să i-se oprească pluta tocmai lingă mine. Foarte îndemînic a lucrat. A trebuit să privească mult la cursul pârîului.

* * *

Astănoapte a fost lună plină. Nu am dormit. Nu poţi să dormi, dacă este lună plină. Căci atunci umblă umbrele şi ele au o înfăţoşare aşa de ciudată, şi pârul murmură atît de lin, şi cîinii urlă în sat şi caprele se trezesc cîte-odată şi-şi mişcă capetele, şi gîndurile-ţi sboară cu luna. Nici nu ştii unde-ţi merg gîndurile. Dar ele merg.

Luna stă singură-singurică în noapte şi nu spune stelelor nimica; căci stelele mine nu mai

sînt. Noapte de noapte ard cu totul. Dimineaţa nu le-a mai rămas nici urma, atunci se aşează altele noi în locul lor, cîte-odată cu mult mai multe decît în noaptea trecută. Nu sînt în fiecare noapte aceleaşi şi nu tot-deauna stau pe acelaşi loc. Cui să-î spună luna decî cîte ceva?

Nici ea n'are pe nimenea. N'are pe nimeni, care să o privească, căci cu toţii dorm, cînd trece ea pe ceriuri. Toţi zac cufundaţi în somn. Numai Soare şi cu mine, noi veghiem.

Soare se plimbă încolo şi înoace, printre lanurile înalte de grîu, şi luna-î aruncă umbra acum mare, acum mică pe lanuri şi pe cîmpuri şi pe arborii cu poame. Ca şi cînd s'ar juca luna cu el.

Am întreat pe lună, la ce gîndeşte Soare. Dar luna n'a vrut să mi-o spună. Poate că nici Soare nu-î spune lunei gîndurile sale.

Am băgat de seamă la iepuraşul meu, cum i trece răsufarea prin nările lui mititele, gingaşe şi cum i se mişcă nările. Şi răsufarea i este atît de scurtă şi-mi loveşte gingaş şi răcoros obrazul şi născîoru-î umblă în coace şi încolo atît de drăgălaş. Î-aş fi arătat bucuros lui Soare, de sigur ar fi zîmbit. Ciudat, că nu poţi auzi luna cum umblă şi totuşi merge atît de repede pe întregă bolta cerească, dela un capăt la cela-lalt, atît de repede şi atît de sus, şi totuşi atît de aproape, căci trebuie să-şi arunce toate umbrele şi să vadă, dacă-î răuşesc toate. Şi totuşi nu o auzi umblînd nici cînd.

* * *

Aş dori să rostească odată: «Evanghelu!» Î-aş auzi glasul atît de mult şi mi-aş auzi numele de pe buzele lui. Trebuie că sună frumos, cînd zice el: «Evanghelu!» O spune el cînd-va? Ştie el, că mă chiamă aşa? Eu am ştiut îndată cum îl chiamă. Va fi întreat şi el pe cine-va de numele meu?

N'a fost tot aicea. A fost dus, mult, foarte mult timp şi a învăţat să lucreze obiectele cele frumoase de argint. Cele-lalte fete se duc la el şi cumpără dela el inele şi lăntişoare. Eu n'am nimic, nici măcar o părăluţă. Cu ce să-mi cumpăr un inel sau un lăntişor? Şi de oare-ce nu pot cumpăra nimica, nici nu merg în lucrătoria lui. Vara stă pe cîmp dincolo, eu însă trebuie să stau aici, la păşune şi n'am voie să părăsesc caprele. Căci astea-s caprele satului

întreg și dacă s'ar perde vre-una, m'ar bate și m'ar alunga și n'ași mai avea ce să mănînc și așa sînt eu singura fată, cu care n'a vorbit el încă de loc. Nicî nu-mî cunoaște glasul. Poate că nicî nu știe cum mă chiamă. Dacă m'ar striga odată pe nume, cum mî-ar sălta inima de bucurie, ca o păsăruică pe rămurea!

Astă-zî a venit iarăși o plutișoară și pe ea erau fragi. Erau foarte bune și coapte. Unde le-a putut găsi? Nicî nu l-am văzut cînd le culegea. Le-am mîncat lîngă pârîu și am rîs și el a zîmbit atunci și a privit la mine, cum le mîncam. O păreche din ele am pus-o după ureche, în păr și plutișoara mî-am grijit-o lîngă cea-laltă, în pomul cel scorburos, unde îmi pun toate cite-s ale mele. Nu-l vezi nicî-odată cînd împletește plutele și nicî cînd culege fragi și totuși numai iată-le că-s aici, ca și cînd le-ar fi fermecat. Unde le găsește toate astea? Mi-se pare că păzește grîul și mai are timp pentru toate lucrurile astea frumoase. Î-aș mulțami. De nu mă agrăește el dintîi, cum l-oiu agrai eu. Și-ar gîndi: «Ce fată nerușinată!» Fetele celelalte nu vorbesc cu mine, că-s numai o fată din florî. Nicî nu știu, dacă î-ar plăcea să fie agrăit de mine. Evanghelu e Nimenea. Nimenea e Evanghelu!

* * *

Astănoapte steteam și durmeam în iarba de sub pom și caprele mele în jurul meu și iepurașul meu pe pieptul meu și mi-s'a părut de-odată, că vine cine-va încet de tot pe deasupra ierbiî și că așează pe pieptul meu, lîngă iepuraș, ceva și pasul ușor s'a depărtat fără de zăbavă și cînd m'am trezit, zăceaî florî pe pieptul meu, frumoase nu-mă-uîta și fragi. Un buchețel de toată drăgălășia. Cum aî ajuns la mine, n'aș fi știut-o nicî-odată, dacă n'aș fi văzut pe nisipul dela țărmore urmele opincilor unui om, care a trebuit să înoate prin apă. Mî-am pus buchețelul în cingătoare și țineam o fragă între buze, ca să se vadă, că m'am bucurat. Dar inima-mî era totuși plină de neliniște, că a trecut Soare înotul prin apă. E adîncă binișor, tocmai aici unde trăim și nicî nu este nicî un vad pe la noi. Trebuie că a fost aproape pînă în gît în apă și că a stat ud în noaptea și răcoreala dimineții. Numai de

n'ar căpăta friguri. Mî-am împreunat mînile și l-am privit, el însă a rîs și s'a scuturat ca un cîine udat și mî-a arătat că-î e cald și svîntat de tot. Tot mă are dragă. Alt-fel n'ar fi venit înot noaptea prin pârîu, ca să-mî aducă un buchețel. Vai! Sărmana Evanghelu tot are pe cine-va, care o iubește și încă pe cine. 'El e mai frumos decît toți cei-lalți, mai drag, mai îndemînic și mai sfînt. Căci el lucră pe seama bisericilor. Eu mă rog pentru el zi de zi. Dar nu știu dacă folosește ruga mea, căci eu sînt Nimenea. Eu sînt numai o copilă din florî. Dacă aș avea o mamă, mî-ar spune dacă pot să mă u't și pot să-l îndrăgesc pe Soare. Dar și florile se uită la soare și-l aî drag. Pentru mine Soare este soarele meu. Așa-l și chiamă și asta vrea mult să zică, că-l chiamă Soare!

* * *

Lunca cîntă, lunca e numai viață, ca și cînd ar voi să mă agrăiască. Lunca are miî de ochi, Fie-care fag își are glasul săî și-mî zice: «Evanghelu! Cum te simți?» Fie-care stejar mă dojenește cu degetul și-mî zice: «Evanghelu! La ce gîndești?» Fie-care castan tremură din frunzele-î mari și-mî zice: «Evanghelu! Te vād! Vād ce gîndești!» Și acum chiar și pârîul. Pârîul are sute de miî de vorbe, șoptite și tari, repezi și încete, drăgăstoase și rele. Pârîul a vorbit tot-deauna cu mine, în locul tatălui și mamei mele, dacă mî-era dor tare după mama. Trecut-am vre-odată oare pe lîngă mama mea? Se va fi uîtat oare în urma mea și-și va fi gîndit: Asta-î copilul meu! Își va fi gîndit: Aș voi bucuros să-mî desmierd copilul! Saî a murit deja de mult și vorbește cu mine prin pârîu, prin arborî și prin florî, căci mă chiamă copil din florî. Soare m'a privit astă-zî lung, lung și genele mele aî căzut atun.î peste ochi, căci privirea lîi Soare mî-a orbit ochiî. Par-că privea în ei însuși soarele. Nu-ți folosește nicî o umbră, dacă țî-se uită Soare în ochi. Sînt atît de orbită. E bine că am gene atît de lungi, căci ele fac umbră ochilor, alt-fel ei s'ar aprinde și ar arde în privirea lui Soare. Privirea lui a fost lungă, adîncă și strălucitoare și par-că vorbea. Ca și cînd ar fi trebuit să daî răspuns. Atît de cîudat. Ce mî-ar spune mama, dacă aș putea-o întreba, ce este aceea, ce te orbește așa și ce-î aceea, ce-ți tremură în inimă și ce-î aceea, ce răspund ochiî, chiar și dacă nu voesc. Ei trebuie să dea răspuns!

(Va urma.)

Trad. de Horia Petra-Petrescu.

FOI RĂZLEȚE.

Asupra volumului d-lui *N. Iorga, Drumuri și orașe din România* vom publica în numărul viitor o amănunțită dare de seamă datorită colaboratorului nostru bine cunoscut *Ioan Scurtu*. De astă dată reproducem din minunatul volum paginile, carî descriu:

SINAIA.

... Iată, între cei-lalți arbori, pe cari-i dezbracă vînturile reci ale toamnei, vînjosul, impasibilul brad, atît de subțiratec și atît de traînîc. Alte înălțimi, și mai mari, ridică mai presus de cingătoarea lui tot-deauna verde, tufișuri de copaci închirciți, căror abia dacă le îngăduie stîncă această viață săracă. În fund stau unul lîngă altul, ca o manifestare a celui mai adînc trecut, a celei mai neînvînse puteri și a celei mai înalte întrupări a măreției, Bucegiu: Virful cu dor, Jepii, Caraimanul. Zăpada unei împărătești bătrînețe le acopere culmile ascuțite, creștetele de stîncă.

Jos vile se prăvălesc pe o înălțime mai mică, supt ziduri acoperite de brazi, întunecate ca o vecinică amenințare, chiar atunci cînd razele

Castelul Peleș.

soarelui se joacă pe ascuțișurile mai îndrăznețe E Sinaia: mănăstire, castel regal, stație de aier pentru lumea cea mai bogată, așezare industrială și sat.

Mănăstirea e cea mai veche. Sfințenia pustietății, păzită de vulturii stîncilor, de urșii greoi ai peșterilor, nu era străbătută decît de pasul prevăzător al haiducului ce-și cînta cîntecul de libertate și răzbunare între brazi, cînd un mare boier muntean, plin de evlavie și împovărat de prisosul bogăției sale, Mihael Spătarul Cantacuzino, nepot și unchiu de Domni, clădi aici o mănăstire, întru mărirea numelui lui Dumnezeu, întru iertarea păcatelor sale și pentru ajutorul drumețului. Se întorcea de la mănăstirea muntelui sfînt al Arabiei, unde se dăduse tablele vechii legi, și el numi deci ctitoria Sinai, iar lumea țaranilor din împrejurimi i zise romînește Sinaia. Două secole, armonioasa clădire de piatră cu turnuri frumoase răsună de cîntări și se pătrunse de sfînte mirezme, pe cînd zidul gros al chiliilor și turnurile din unghiuri supt căpița lor de șindrilă neagră asigurau de dușmanii din pustiul măreț: dobitoace și oameni.

În jurul mănăstirii s'a strîns cu vremea un sat, satul Țiganilor Sinaii, satul țaranilor adunați din vecinătate, sau dintre Romîni chiar ai Sinaii, dintre sufletele romînești dăruite odată cu moșiile. Satul acesta e originea așezării de oameni săraci ce se găsește mai sus de stratele de vie și de parcul și pădurea regală.

La sosirea în țară a principelui Carol, noi i-am oferit, pe lîngă palatul din București, o casă boierască prefăcută și mărită, chiliile de mănăstire, pentru a petrece în ele timpurile de nemilostivă arșiță ale verii din șesul dunărean. La Cotroceni mai stătuse Vodă-Cuza, Sinaia nu primise însă nici-odată un oaspete strălucit, și nici n'avea unde să-l primească. Chiliile erau puține și dărăpănate. În clădirile, care se chiamă astăzi bibliotecă și în care harnicul și inimosul archimandrit Nifon și-a strîns frumoasa colecție de cărți, monede, odăjdii, icoane, inscripții,

două odăițe primiră pe principe și pe principesa Elisabeta, care a lăsat ca amintire a zilelor petrecute aici acele schițe cu creionul ale notabilităților timpului, ce se păstrează cu pietate. Înăuntru poate să fi fost umezeală și întunec; de afară însă se vede cea mai frumoasă priveliște din România și una din cele mai frumoase ale lumii.

Apoi vremile se schimbă. În codrul ce suia muntele, începu să se clădească pe malul spumegătorului Peleş un castel, care pe pământ românesc amintește țara de unde a venit acela, care-l stăpânește. După cîți-va ani se văzu supt paza codrului pătrat în toate drepturile lui străvechi o clădire de poezie îndrăzneță și capricioasă, ascunzîndu-și mărimea și bogăția supt înfățișarea unei simple case de vînătoare. Mai tîrziu, cărări nouă se îndreptară spre alte locuri de odihnă princiară, și astăzi în lunile de vară pădurea, care a ocrotit atîtea zile grele din trecutul nostru, cuprinde, mulțămîtă între brazii săi, peste cari flutură steagul neatîrnării noastre, o dinastie regală, care unește înțelepciunea senină a bătrîneții, cultul religios al Frumosului cu bucuria de a trăi a tinerilor și cu neastîmpărul drăgălaș al copiilor din preajma tronului.

Regele Carol și Regina Elisabeta au căutat aici la Sinaia mărimea izolată a naturii, care li-ar fi ajuns. Dar Regii nu se pot isola. Strălucirea Curții și legăturile neapărate ale Curții au adus în Sinaia vie a lunilor veri miniștri, diplomați și cîți se socot prin numele său bogăția lor a sta în fruntea poporului nostru. Lîngă un otel care e, de sigur, cel mai frumos din țară, răsăriră una după alta vilele cochete ale puternicilor, alcătuiind strade de lux, cari ierneză în părăsire după ce strălucesc de lumină și răsună de zgomot vesel vara.

CUGETĂRI*

Perii albi sînt ca și spuma, care acopere marea după furtună.

* * *

Nici-odată nu ești sătul de viață, ci de tine însuși.

* * *

Experiența e o femeie în vîrstă, căreia te 'nchini fără să te 'ntrebi, dacă trecutul ei e respectabil.

Carmen Sylva.

* Din *Pensée d'une Reine*, Paris 1888.

COPILUL MEU.

(După CARMEN SYLVA.)

Copile, de-aici¹ ai sburat
Pe-o rază de soare senină,
La îngerî în ceriul deschis
La cîmpii eterneli de lumină.

Seninelor² raze de soare,
Lăsați-mi-î ochii să vadă,
Copilul meu drag se joacă
Pe-a voastr' aurită livadă.

În juru-mî e liniște moartă
Și frig e și jale și plîns,
Răsunetul glasului dulce
În vremuri apuse s'a stîns.

Eu singură staî și te chem,
Revino comoară perdată...:
O rază pogoară din ceriuri
Și 'n cet și prelung mă sărută.

OCTAVIAN GOGA.

CRONICĂ.

Prin numărul de față al Luceafărului am voit să aducem și noi, după puțința și priceperea noastră, tributul de admirațiune ce datorreste întregă lumea literară duiosei poete Carmen Sylva și deosebita dragoste, ce ne poruncește sufletul să nutrim pentru Doamna fraților noștri. Sîntem pe deplin încredințați, că povățuiți de gîndul și dorirea întregului neam românesc de la noi, am socotit de-o datorință neapărată a noastră, ca din prilejul acestei sărbători să spunem și noi cîteva cuvinte, tilcuindu-ne povestea sufletului, dînd cetitorilor noștri cîteva pagini din măiestrele creațiuni și împodobind cu icoana senină a Poetei-Regine măsuța Romînilor supuși altor legi și porunci, dar înfrății la suflet cu bucuria și venerațiunea acelora, cari ocrotiți de-o mai bună pavăză, sub strălucirea unui cer mai senin, au ținut din acest prilej dreaptă sărbătoare.

Portretul Măiesății Sale Reginei e lucrat de d-l *Virgil Simonescu*, elev al academiei de pictură din München, căruia i mulțămim din inimă și cu acest prilej pentru dragostea cu care aduce însemnate servicii revistei noastre.

Urmările articolelor din numărul trecut, le-am lăsat pentru numărul 3. Coperta acestui număr e lucrată de d-l Octavian Smigelschi, simbolisînd o imagine din «*Luceafărul*» lui Eminescu.

CĂRȚI ȘI REVISTE.

— Dări de samă și notițe bibliografice. —

Calendar Bisericesc Ortodox pe anul visect 1904. București, Tipografia Gutenberg. — Un bun îndreptar pentru slujitorii Domnului e această carte imprimată cu «înalta binecuvîntare a Sf. Sinod al sfintei noastre biserici autocefale ortodoxe romîne.» Conține pe lingă multe note explicative a sărbătorilor de pesfe an, pe lingă unele escerpte din viețile mucenicilor și completa «listă alfabetică a sfinților» bisericii răsăritene, o mulțime de notițe de interes pentru preoțime despre «sfintele posturi și zilele slobode a se minca dulce» și altele orînduitei canonice. De interes general este publicarea biografiei și portretelor arhierilor din România. Recomandăm preoțimei noastre acest călindar, care se poate cumpăra dela tipografia I. Göbl, București, pentru 2 lei.

«Epistola pastora'ă a Il. Sale dr. Demetriu Radu.» Il. Sa dl dr. Demetriu Radu, bunul părinte al credincioșilor gr.-catolicî din diecesa Orăzii-Marî — din prilejul întîiiei sale visitațiuni episcopoeșii la Roma, într'o limbă frumoasă romînească, făcînd reflexiunei temeinic chibzuite asupra tradițiilor noastre istorice și vieții noastre de astăzi, împărtășește «clerului și poporului» pe lingă binecuvîntarea Sa archirească prețioasă învățăturii și sfatul propovăduind «profunda supunere către Scaunul sfînt al Romei și venerațiunea către Augustul nostru Rege».

Sămănătorul revista literară săptămînală. București, Anul III. Nr. 1. și 2. Singurul organ literar din țara romînească, al cărui condeie vigoroase mîneacă din înalta pricepere a chemării și aspirațiunilor neamului nostru, săvîrșind opera de clădire a literaturii naționale înfrățită cu sufletul și durerea noastre, propoveduind omenia, sănătatea și bunul gust și plivind cîmpul literaturii noastre de păpădiile stîlare răsărite pe coloanele celor mai multe reviste din România independantă. Întrînd în al treilea an al existenței sale, recomandăm și din acest prilej cetitoriilor noștrii revista Sămănătorul, ca fiind și cea mai apropiată de păsurile Romînilor dela noi. Din cele dintîi două numere remarcăm următoarele: Sărbători de iarnă, Un Roman de Eminescu și Cronica, articole de dl *N. Iorga*, Ionică (schiță) de *M. Sădoveanu*, La gura peșterii (poesie) de *Șt. O. Iosif*, Literatură de Crăciun de *Il. Chendi*, Singurătate (poesie după Lamartine) de *M. Cunțanu*, Cîntec din Caucaz (poesie) de *I. D.* Abonamentul e 10 lei pe an. Redacția și Administrația: Str. Regală Nr. 6, București.

Junimea literară, revistă literă și științifică, Cernăuți, Anul I. Nr. 1. Cu adevărată bucurie luăm act de apariția unei reviste literare în Bucovina, de unde durere pînă astăzi numai veștile unei rușinoase dărăpănări lăuntrice ne soseaū zilnic. Nădăjduim că revista *Junimea literară* pe lingă folosul ce-l va aduce cauzei Romînis-mului supus în Bucovina atîtor influințe străine, va contribui prin răspîndirea bunului simț și la înăugurarea unei discuții la nivel mai literar în trebile politiceii militante. Numărul 1 se presintă bine scris, avînd cite-va

bucăți de aprecierii literare și articole critice, poesii, începutul unui articol istoric etc. Sumarul e următorul: Iancu I. Nistor: Cătră cetitorii, Nicu Dracinschi: Ce s'aducă Moș Crăciun (versuri), T. V. Stefanelli: Amintiri despre Eminescu, Suza: Arde lumea (versuri) V. Morariu: Făt frumos în grădina sfintei Vineri, reflexiunii critice, Rotică: Dormi în pace (versuri), S. Fl. Marian: Petrea, baladă podorală, Rotică: Jertfa dorului (versuri), Iancu I. Nistor: Moldova înainte de întemeierea principatului, G. Tofan: Dări de samă. Revista e redactată de un comitet de redacție, avînd redactor responsabil pe d-l Iancu I. Nistor. Apare odată pe lună. Abonamentul pe an 6 cor.

Gazeta de Duminecă foarte pentru popor apare în Șimleul Silvaniei, odată la săptămîină sub conducerea unei frumoase pleiade de distînși naționaliști din părțile Sălajului. avînd de proprietar-editor pe dl *Ioan P. Lazar*, iar redactor responsabil pe vrednicul nostru muncitor Ioan Pop Reteganul. Apariția acesti gazete pentru popor e de-o importanță capitală, pentru-că e chemată a menține sentimentul național romînesc în părțile cele mai amenințate de covîrșirea străinilor. E scrisă pentru popor în limbă potrivită, care numai alocurea prin unele articole dă greș, are informații și sfaturi trebuincioase poporului, foită redactată cu pricepere de dl Pop Reteganul, sfaturi economice și o rubrică *Junimea* în care se vor publica «lucrățile tinerimii de cuprins instructiv.» Această rubrică are separat și o poștă redacțională, foarte instructivă. În general gazeta e cu pricepere redactată și nu va strica dacă ilustrațiile de pin'acum cam prea de tot azboinice și lipsite de interes pentru noi Romîni se vor înlocui — după cum sintem informați, — cu portretele bărbaților noștrii de frunte și ilustrații cu motive romînești. Recomandăm gazeta îndeosebi pentru popor. Prețul anual e 6 cor.

POȘTA REDACȚIEI.

Manuscrisurile nu se înapoiază!

Iarăși Confetti No. V. Sintem informați că explicările date în Nrul prim n'au satisfăcut pe o parte dintre cetitorii noștri. De astă-dată declarăm că regretăm animositățile ce le-au provocat Confetti cu pricina, asigurînd pe cei interesați că a fost departe de intențiunile Redacției de-a aproba vre-odată persiflările de caracter personal.

De alt-fel promitem a cere expiicările necesare dela autor.

Celor-lalți vom răspunde în numărul viitor.

A P A R E :		ABONAMENTUL :	
La 1 și 15 a fie-cărei luni, stil v.	Pe 1 an 12 cor., pe jumătate	de an 6 cor.	
Prețul unui exemplar 55 bani.	În Romînia 65 bani.	Pentru străinătate 1 an 16 franci	

Redacția : Administrația :
IV., Strada Zöldfa 13. VI., Str. Vörösmarty 60a.

Tipografia «Poporul Romîn», Budapesta, strada Vorösmarty, 60/a.